

Motion till riksdagen 2017/18:413

av **Christina Örnebjär (L)**

Barn och unga i häkte

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maxtid för häktning av minderåriga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om häktning med restriktioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om isoleringsförbud och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beslut om restriktioner för unga i åldern 15–17 år, vilka enligt barnkonventionen är att betrakta som barn, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att i första hand placera unga personer på ungdomshem i stället för i häkte och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt barnkonventionen ska barn endast frihetsberövas som en sista utväg och för kortast möjliga tid oavsett om det rör sig om gripande, anhållande eller häktning. Trots detta ökar antalet unga som häktas. De senaste tre åren har antalet häktade barn ökat med 33 procent. År 2016 placerades 167 minderåriga i häkte. Det är 27 fler än 2015 och 42 fler än 2014. I Norge infördes ett förbud mot isolering av häktade barn i samband med att barnkonventionen blev lag i Norge.

Sverige har under många år fått kritik för långa häktningstider och för långa häktningstider med restriktioner. Sverige är närmast unikt gällande tider för häktning – och inte i någon positiv bemärkelse. Både Europarådet och FN:s tortyrkommitté har kritiserat Sverige för detta. Även om vi kan se en början på en positiv trend gällande längd är det långt ifrån tillräckligt. År 2016 var 44 procent av de minderåriga som häktades i häkte kortare tid än tio dagar. År 2015 43 procent och 2014 33 procent.

Svensk lag anger att häktning av barn endast får ske om det är uppenbart att annan betryggande övervakning inte kan ordnas. Därtill krävs ”synnerliga skäl”. Häktning

avgörs vid en häktningförhandling i domstol där högst två veckors häktningstid medges. Om mer tid behövs får en ny häktningförhandling göras. Enligt ett uttalande från JO får häktning av den som är under 18 år endast förekomma i extrema situationer. Problemet är dock att häktesprotokollen sällan anger hur bedömningen av ”synnerliga skäl” gått till. Inte heller i lagstiftningen framgår tydligt hur prövningen av synnerliga skäl ska gå till.

Barn sitter ofta häktade under en längre tid i Sverige och har oftare restriktioner. Anledningen är att de brott som den minderårige är misstänkt för ofta är grovt. Restriktioner i svenskt häkte innebär ofta isolering. Isolering, oavsett ålder leder till överklighetskänslor, ångest, tvångstankar och panik. Försök till och önskan om att göra sig själv illa är långt från ovanligt. Givetvis far barn mest illa av detta. Upprepade gånger har också Europarådets tortyrkommission och FN:s kommitté mot tortyr riktat kritik mot isoleringen.

Ytterligare ett problem med de långa häktningstiderna är att risken ökar för att den häktade till slut säger vad som hen tror krävs, bara för att få komma ut eller åtminstone få lättade restriktioner. Detta leder givetvis till en rättsosäkerhet.

I Häktes- och restriktionsutredningen som lades fram föreslås bland annat ett isoleringsförbud och att kraven skärps för anhållande av barn. Synnerliga skäl ska krävas för att anhålla den som inte har fyllt 18. Vidare vill man se en tuffare prövning av restriktioner. Ytterligare ett förslag är att unga personer som häktas ska placeras på särskilda ungdomshem istället för i häkte. Detta är välkomna förslag och bör så långt det är möjligt genomföras.

Christina Örnebjär (L)